

Verzoekschrift aan het Vlaams Parlement

22 mei 2023

Geachte Voorzitter,
Geachte Volksvertegenwoordigers,

Dit verzoekschrift vraagt om een **gelijkaardig initiatief als vervat in het Nederlands klimaatakkoord¹ van 2019 m.b.t. burgerparticipatie in grootschalige hernieuwbare energieprojecten op land**. Dat voorziet in een verplicht participatieplan² op maat van de lokale gemeenschap³ tot 50% burgerparticipatie als voorwaarde voor een vergunningsaanvraag⁴.

Het is een uitnodiging aan ontwikkelaars om hernieuwbare energie projecten te realiseren samen met de lokale gemeenschap i.k.v. een sociaal rechtvaardige energietransitie. Het geeft invulling aan de omzetting van de Europese directieven⁵ m.b.t. energiegemeenschappen⁶. Europa vereist immers een **gelijk speelveld** voor burgerinitiatieven, met ondersteunende maatregelen ter bevordering van energiegemeenschappen en -activiteiten waarin burgers centraal staan. Het geeft tevens invulling aan artikel 343 BW⁷ dat **elke burger gelijk gebruiksrecht** toekent van commons zoals wind en zon. De federale overheid past dit toe op offshore wind in de nieuwe tender voor de Princes Elisabethzone. We verzoeken de Vlaamse bewindvoerders hetzelfde te doen voor onshore wind en zon. De energiecrisis van 2022 en de impact⁸ op de **huishoudelijke energiefactuur** toont de urgentie hiervan aan.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/06/28/klimaatakkoord> : hoofdstuk D5 bevordering draagvlak

² <https://www.hieropgewekt.nl/kennisdossiers/klimaatakkoord-participatie-en-50-eigendom-van-lokale-omgeving>

³ Tot 50% eigenaarschap via participatie van de lokale gemeenschap en beoordeeld door de lokale overheid

⁴ Bij een vergunningsaanvraag is 'draagvlak' één van de af te toetsen criteria, naast de milieu-technische impact maakt het participatieplan deel uit van het sociaal-maatschappelijk draagvlak (omzendbrief?)

⁵ https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-communities_en#citizens-and-renewable-energy-communities

⁶ REScoops (burgerenergie-coöperaties) voldoen aan beide Europese definities van energiegemeenschappen en dat hoeft niet te verwonderen want ze stonden er model voor. De internationaal erkende principes voor coöperatief ondernemen (ICA) die de basis vormen voor de werking van REScoops vormen tevens de basis voor de EU definities van energiegemeenschappen.

⁷ Voorheen Artikel 714 BW : Er zijn zaken die aan niemand toebehoren en waarvan het gebruik aan allen gemeen is.

⁸ <https://www.rescoopv.be/actueel/septemberverklaring-burgerenergie>

Eerder verzoekschrift 18 (2019-2020)⁹ van 11 juni 2020 over burgerparticipatie bij de ontwikkeling van windenergie bleef zonder resultaat. Ondertussen is de wereld echter drastisch veranderd, Europa verzeilde in de ergste energiecrisis sinds de jaren 70. Huishoudens en bedrijven kreunen onder exploderende energiefacturen, door stijgende marktprijzen maken energieproducenten overwinsten en gaan energieleveranciers failliet, overheden nemen milderende maatregelen met ernstige **gevolgen voor de begroting**.

In deze chaos blijken **burgerenergie-coöperaties¹⁰ opmerkelijk veerkrachtig**. Voor hen is stroomlevering een dienstverlening aan de leden¹¹. Leden zijn terzelfdertijd eigenaar van de installaties als gebruiker van de geproduceerde energie. Ze bepalen zelf hoeveel die energie moet kosten¹² op hun energiefactuur, en hoeveel die moet opbrengen¹³ voor hun burgerenergie-coöperatie. De geproduceerde elektriciteit wordt collectief gedeeld aan kostprijs¹⁴ plus marge. Burgerenergie-coöperaties (REScoops) zijn energiegemeenschappen met een leveringsvergunning voor collectief energiedelen, met topscores voor dienstverlening¹⁵ (VREG) en investeringsbeleid¹⁶ (Greenpeace). Ca 2% van het residentiële cliënteel staat in voor hun eigen burgerenergie¹⁷, wat in crisisjaar 2022 een economisch¹⁸ voordeel opleverde van ca 550 euro op de huishoudelijke energiefactuur. Vaststelling : een coöperatief aandeel van 250€ geeft **levenslang toegang** tot betaalbare burgerenergie, eenmalige energiecheques¹⁹ van 200€ verlagen eventjes de energiefactuur met ernstige gevolgen voor de begroting.

Sinds begin 2022 geldt echter een **coöperatieve contractstop²⁰**, je kan maar zoveel energiedelen als je samen produceert. De ruimtelijke ordening in Vlaanderen maakt geschikte locaties voor onshore windturbines schaars. Door **de windrush²¹** zijn de meest interessante locaties reeds speculatief onder contract gebracht door commerciële ontwikkelaars. Daardoor worden wind en zon in Vlaanderen de facto geprivatiseerd, wat zowel in strijd is met art.343 BW als met de EU directieven die een level playing field vereisen voor burgerinitiatieven. Om letterlijk en figuurlijk **ruimte te maken voor burgerinitiatieven** ontwikkelden lokale overheden reeds diverse regelgeving o.b.v. draagvlakmodellen, democratisch verankerd in gemeenteraads- en provincieraadsbesluiten. Het Nederlands klimaatkkoord van 2019 vertoont opvallend veel gelijkenissen met het Eeklo's gemeenteraadsbesluit²² van 2014.

---

⁹ Verzoekschrift 18 (2019-2020): <https://www.rescoopv.be/sites/default/files/20200611-open%20windbrief%20global%20wind%20day%202020-REScoopV.pdf>

¹⁰ <https://www.ica.coop/en/media/library/research-and-reviews/guidance-notes-cooperative-principles>

¹¹ In Vlaanderen zijn energiegemeenschappen actief sinds 1991 die aan collectief energiedelen doen sinds 2003 met topscores voor dienstverlening (VREG) en investeringsbeleid (Greenpeace) via de gedeelde leveringsvergunning van burgercoöperatie Ecopower

¹² Bron: prijssimulator coöperatieve leverancier Ecopower <https://www.ecopower.be/groene-stroom/prijs>

¹³ ICA : dividend betekent dat leden teveel betalen voor de dienstverlening die ze krijgen van hun cooperatie

¹⁴ Op jaarbasis produceert de coöperatie het totaalverbruik van haar leden. In ca 75% van de tijd dekt de eigen productie de momentane vraag van de leden, in ca 25% wordt het tekort aangekocht op de groothandelsmarkt

¹⁵ Topscore dienstverlening VREG : <https://www.vreg.be/nl/servicecheck-vergelijk-de-dienstverlening-van-de-leveranciers>

¹⁶ Topscore investeringsbeleid Greenpeace : <https://mijngroenestroom.be/#ranking>

¹⁷ Bron : VREG marktaandeel leveranciers residentiële cliënteel (Ecopower deelt haar leveringsvergunning met leden van de federatie REScoop.Vlaanderen)

¹⁸ Bron : VREG V-test voor gemiddeld verbruik coöperatief huishouden x VREG-marktaandeel residentiële cliënteel,

¹⁹ Energiecheques sponsoren voornamelijk energiemultinationals die daarmee overwinsten boeken, beter ware de eenmalige prefinanciering van een coöperatief aandeel zoals POWERUP : <https://www.socialenergyplayers.eu/belgie/>

²⁰ <https://www.ecopower.be/nieuws/contract-stop-voor-nieuwe-klanten-bij-ecopower-alvast-tot-eind-april-2022>

²¹ het speculatief onder contract brengen van zoveel mogelijk gronden door commerciële ontwikkelaars die daarmee vergunningen kunnen aanvragen, wie over de grondrechten beschik kan vergunningen aanvragen

²² Gemeenteraadsbesluit Eeklo draagvlakmodel windenergie : <https://www.rescoopv.be/publicaties/omgevingsenergie>

Het **potentieel is gigantisch**: had Vlaanderen in juni 2020 positief gevolg²³ gegeven aan verzoekschrift 18 (2019-2020), dan waren er meer coöperatieve windturbines en hadden ca 100.000²⁴ extra huishoudens in 2022 kunnen genieten van een mildere energiefactuur²⁵ zonder impact op de begroting. En mochten 50% van de 640 onshore windturbines coöperatief zijn, dan liep dit op tot ca 1 miljoen huishoudens. Vaststelling: zonder draagvlakmodel dragen windturbines níet bij aan een structurele verlaging van de huishoudelijke energiefactuur maar wél aan meer energie-armoede, en verplicht de overheid te milderen via energiecheques en overwinstbelastingen achteraf. Met dit verzoek vragen we de bewindvoerders om **de oorzaak aan de bron²⁶ aan te pakken** door vooraf gelijke toegang tot hernieuwbare energiebronnen te voorzien. Dit leidt tot meer energie-autonomie, een positievere handelsbalans en minder milderende maatregelen achteraf.

Een sociaal rechtvaardige energietransitie²⁷ vraagt om structureel passende maatregelen : bij grootschalige hernieuwbare energieprojecten decretaal vastleggen van een verplicht participatieplan tot 50% op maat van de lokale gemeenschap als voorwaarde voor een vergunningsaanvraag.

Met de meeste hoogachting,

REScoop.Vlaanderen vzw
Niko Deprez
voorzitter

BBL
Danny Jacobs
Algemeen Directeur

Reset.Vlaanderen
Vanya Verschoore
Algemeen coördinator

Contactpersonen:

REScoop Vlaanderen: Jan De Pauw 0484/65.60.22, Anton Gerits 0494/57.09.65,
anton.gerits@rescoopv.be

BBL: Almut Bonhage, almut.bonhage@bblv.be

Reset.Vlaanderen: Karel Pype, karel.pype@reset.vlaanderen

REScoop Vlaanderen vzw, Posthoflei 3 bus 3, 2600 Berchem; www.rescoopv.be

Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel;

www.bondbeterleefmilieu.be

Reset.Vlaanderen vzw, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel; <https://reset.vlaanderen/>

---

²³ Betekent 43 extra coöperatieve windturbines, bron ODE <https://images.ode.be/2022127161542190-20211220-lijst-operationele-parken.pdf>

²⁵ factuurvoordeel in 2022 van ca 55 miljoen euro

²⁶ Hernieuwbare energie-bron

²⁷ <https://www.rescoopv.be/publicaties/omgevingsenergie>